

POSTANOWIENIE

Dnia 28 sierpnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Wojciechowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Siwek

SSN Maria Szczepaniec

Protokolant starszy inspektor sądowy Marta Brzezińska

na posiedzeniu w dniu 28 sierpnia 2025 r.

w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej

w związku z wnioskiem adwokata M. L. o wznowienie postępowania kasacyjnego zakończonych prawomocnym postanowieniem Sądu Najwyższego z 30 stycznia 2020 r., sygn. akt II DSI 73/19

na podstawie art. 542 § 3 *a contrario* k.p.k. w zw. z art. 544 § 2 i 3 k.p.k. w zw. z art. 95n pkt 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2024, poz. 1564 t.j. – dalej powoływana jako: „Prawo o adwokaturze”)

postanowił:

stwierdzić brak podstaw do wznowienia postępowania z urzędu.

Marek Siwek Paweł Wojciechowski Maria Szczepaniec

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 30 stycznia 2020 r. w sprawie o sygn. akt II DSI 73/19, Sąd Najwyższy w sprawie dyscyplinarnej obwinionego adwokata M. L. oddalił kasację, wniesioną przez obwinionego od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Adwokatury z 6 kwietnia 2019 r., sygn. akt [...], zmieniającego orzeczenie Sądu Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej [...] z 7 września 2018 r., sygn. akt [...].

W złożonym 31 lipca 2024 r. wniosku obwiniony adwokat M. L. wniósł o wznowienie postępowania kasacyjnego zakończonego postanowieniem Sądu Najwyższego z 30 stycznia 2020 r., wskazując, że jego kasacja z 26 lipca 2019 r., została rozpoznana przez Izbę Dyscyplinarną Sądu Najwyższego w sprawie o sygn. akt II DSI 73/19, a zatem przez podmiot nie będący sądem.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W myśl art. 540 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k., postępowanie sądowe zakończone prawomocnym orzeczeniem wznowia się, jeżeli:

1. w związku z postępowaniem dopuszczono się przestępstwa, a istnieje uzasadniona podstawa do przyjęcia, że mogło to mieć wpływ na treść orzeczenia;
2. po wydaniu orzeczenia ujawnią się nowe fakty lub dowody wskazujące na to, że:

a) skazany nie popełnił czynu albo czyn jego nie stanowił przestępstwa lub nie podlegał karze,

b) skazano go za przestępstwo zagrożone karą surowszą albo nie uwzględniono okoliczności zobowiązujących do nadzwyczajnego złagodzenia kary albo też błędnie przyjęto okoliczności wpływające na nadzwyczajne obostrzenie kary,

c) sąd umorzył lub warunkowo umorzył postępowanie karne, błędnie przyjmując popełnienie przez oskarżonego zarzucanego mu czynu.

Postępowanie wznowia się na korzyść strony, jeżeli Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą przepisu prawnego, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie; wznowienie nie może nastąpić na niekorzyść oskarżonego (art. 540 § 2 k.p.k.). Z kolei zgodnie z treścią art. 540 § 3 k.p.k., postępowanie wznowia się na korzyść oskarżonego, gdy potrzeba taka wynika z rozstrzygnięcia organu międzynarodowego działającego na mocy umowy międzynarodowej ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą Polską. Dodatkowo szczególne podstawy wznowienia wskazane zostały w 540b oraz art. 542 § 3 k.p.k.

W pierwszej kolejności należy zauważyć, że w uchwale 7 sędziów z 24 maja 2005 r., I KZP 5/05, Sąd Najwyższy stwierdził, że wznowienie postępowania na podstawie art. 542 § 3 k.p.k., w związku z ujawnieniem się jednego z uchybień wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k., może nastąpić tylko z urzędu, nie zaś na wniosek strony. Nie przekreśla to możliwości wykorzystania inicjatywy stron w celu skorygowania rzeczywistych uchybień wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k. Zawsze pozostaje otwarta droga sygnalizowania organowi procesowemu uchybienia należącego do katalogu bezwzględnych przyczyn odwoławczych w celu jego ujawnienia, z którym to działaniem ustawa wiąże obowiązek podjęcia działania z urzędu. Pełne zastosowanie znajdzie tu instytucja przewidziana w art. 9 § 2 k.p.k., umożliwiającą stronom wystąpienie z wnioskiem o dokonanie czynności z urzędu. Natomiast w przypadku braku zaistnienia sygnalizowanego uchybienia, procedowanie w tym trybie nie wymaga wydania orzeczenia stwierdzającego, że wskazywana usterka nie występuje. Podobne stanowisko wyrażane było w wielu orzeczeniach Sądu Najwyższego zapadłych zarówno przed, jak i po wydaniu wspomnianej uchwały (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z 21 kwietnia 2005 r., II KO 59/04; z 8 czerwca 2005 r., IV KO 5/05; z 23 lutego 2010 r.; z 15 czerwca 2011 r., II KO 38/21; z 22 listopada 2012 r., V KO 83/16; z 16 lipca 2024 r., I KO 12/24).

Pismo obwinionego adwokata M. L. z 31 lipca 2024 r., może być potraktowane jedynie jako sygnalizacja mogąca posłużyć do zainicjowania wznowienia postępowania z urzędu, w przypadku faktycznego zaistnienia bezwzględnych podstaw odwoławczych wskazanych w art. 542 § 3 k.p.k. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 9 lutego 2005 r., II KO 38/04).

Należy podkreślić, że instytucja wznowienia postępowania zaliczana jest do nadzwyczajnych środków zaskarżenia, a w literaturze podkreśla się, że instytucja ta jest oparta na założeniu, że jedynie w sytuacjach szczególnie rażących nie można pogodzić prawomocności i stabilności orzeczenia sądowego z prawidłowym wymiarem sprawiedliwości (zob. W. Kozielowicz, *Wznowienie postępowania dyscyplinarnego [w:] Odpowiedzialność dyscyplinarna sędziów, prokuratorów, adwokatów, radców prawnych i notariuszy*, Warszawa 2016, Lex online).

W złożonym wniosku wnioskodawca ani nie wskazał istnienia żadnej z przesłanek ujętych w art. 540 k.p.k., ani nie wskazał żadnej podstawy prawnej w oparciu o którą wywiódł swój wniosek. Zdaniem obwinionego adwokata, w przedmiotowej sprawie Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego rozpoznając w dniu 30 stycznia 2020 r., nie była sądem.

W niniejszej sprawie brak jest przesłanek do wznowienia postępowania z urzędu. Sąd Najwyższy zwraca przede wszystkim uwagę, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego postanowienie o oddaleniu kasacji jako oczywiście bezzasadnej nie należy do kategorii prawomocnych orzeczeń kończących postępowanie sądowe w rozumieniu art. 540 § 1 k.p.k. W świetle tego przepisu wznowienie dotyczyć może jedynie postępowania sądowego zakończonego prawomocnym orzeczeniem, co oznacza, że o tym postępowaniu traktują wszystkie podstawy wznowieniowe, w tym także określone w art. 542 § 3 k.p.k., dotyczące wznowienia postępowania z urzędu. Oddalając kasację od wyroku Sąd Najwyższy orzeka o niezasadności tego środka zaskarżenia w sytuacji, w której wyrok kończący postępowanie w sprawie jest już prawomocny. Postępowanie kasacyjne jest postępowaniem nadzwyczajnym, zaś kasację wnosi się od prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie sądowe, które to orzeczenie podlega dyspozycji art. 540 § 1 k.p.k. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 23 marca 2023 r., I KZP 17/22 i przywołane tam orzecznictwo Sądu Najwyższego).

Do wznowienia postępowania z przyczyn wskazanych przez wnioskodawcę, tj. ze względu na wydanie orzeczenia przez Izbę Dyscyplinarną Sądu Najwyższego mogłoby dojść tylko w przypadku wprowadzenia przez ustawodawcę przepisu szczególnego, przewidującego kolejną podstawę wznowienia, tak jak miało to miejsce w odniesieniu do niektórych kategorii spraw w przypadku ustawy z 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1259) na mocy której, w strukturze Sądu Najwyższego została zniesiona Izba Dyscyplinarna oraz została utworzona Izba Odpowiedzialności Zawodowej nie charakteryzująca się podnoszonymi w wyroku TSUE w sprawie C-791/19 oraz sprawie C-585/18, C-624/18 i C-625/18 cechami przypisywanymi Izbie Dyscyplinarnej (zob. uchwała Sądu Najwyższego z 7 grudnia 2022 r., II ZIZ 22/22).

W art. 18 ust. 1 ww. ustawy wprost przewidziano, iż „W terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy sędziemu, w stosunku do którego wydany został przez Sąd Najwyższy w składzie którego brał udział sędzia Izby Dyscyplinarnej, prawomocny wyrok dyscyplinarny lub podjęta została uchwała prawomocnie zezwalająca na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej, przysługuje wniosek o wznowienie postępowania”. W aktualnym na dzień orzekania stanie prawnym nie ma żadnej szczególnej normy ustawowej pozwalającej na wznowienie z przyczyn wskazanych przez wnioskodawcę.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji.

[M. T.]

[r.g.]

Marek Siwek Paweł Wojciechowski Maria Szczepaniec